

ORIGINAL ARTICLE

Identifying Strategies and Factors Facilitating the Challenges of Women's Presence in Iranian Stadiums

Zohreh Pourdahandeh¹, Abolfazl Farahani^{2*}, Aliasghar Doroudian³, Shiva Azadfada⁴

1. Ph.D Student, Department of Sport Management, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Professor, Department of Sports Management, Payame Noor University, Tehran, Iran.

3. Associate Professor, Department of Sports Management, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

4. Assistant Professor, Department of Sports Management, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Correspondence:
Abolfazl Farahani
Email: afarahani@pnu.ac.ir

Received: 17/Nov/2023
Accepted: 23/Oct/2024

How to cite

Pourdaneh, Z., Farahani, A., Daroudian, A.A., & Azadfada, S. (2025). Solutions to reduce the challenge of women's presence in Iranian stadiums. *Applied Research of Sport Management*, 13(3), 99-110.

ABSTRACT

The discussion of the presence of women in Iranian stadiums has long been the subject of dialogue and disagreement between politics and jurisprudence and sociology. Therefore, the purpose of the present study was to identify strategies and factors facilitating the challenges of women's presence in Iranian stadiums. Qualitative research method was the type of quality content analysis. The statistical population of the research was formed by scholars (university board members, jurists, members of the federations, directors of the Ministry of Sport and Youth, the National Olympic Committee and athletes). Was the data collection tool through the interview. After 20 interviews, the codes reached theoretical saturation. After step -by -step coding, 21 of the first codes in the form of 5 women's strategies in the stadiums, 11 of the first codes were obtained in the form of 3 facilitating women's presence in the stadiums. Regarding the results, it can be said that in order to achieve sustainable and balanced development, authorities and planners need to pay particular attention to women's participation in activities and not overlook their constructive role, thus the functions of women's presence by preserving religious dignity in numerous squares. Including sports and recreation more and more, cultural and ideological contexts are provided to understand the appropriate and up -to -date reception of the favorable presence of women in the community.

KEYWORDS

Ladies, Women's Rights, Challenges, Solutions, Facilitator Factors, Iranian Stadiums.

«مقاله پژوهشی»

راهکارهای کاهنده چالش حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران

زهره پوردهنده^۱، ابوالفضل فراهانی^{۲*}، علی اصغر درودیان^۳، شیوا آزادفدا^۴

چکیده

بحث حضور زنان در ورزشگاه‌های ایران مدت‌هاست که به موضوع گفتگو و اختلاف نظر میان اهالی ورزش، سیاست و جامعه‌شناسی بدل شده است. از این رو هدف پژوهش حاضر شناسایی راهکارها و عوامل تسهیلگر چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران بود. روش پژوهش کیفی از نوع تحلیل محتوای کیفی بود. جامعه آماری پژوهش را صاحب‌نظران (اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، حقوقدانان، اعضای فدراسیون‌ها، مدیران وزارت ورزش و جوانان، مدیران کمیته ملی المپیک و ورزشکاران) تشکیل دادند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه بود. پس از انجام ۲۰ مصاحبه، کدها به حد اشباع نظری رسیدند. پس از کدگذاری مرحله به مرحله تعداد ۲۱ کد اولیه در قالب ۵ زیر مقوله راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها، تعداد ۱۱ کد اولیه در قالب ۳ زیر مقوله عوامل تسهیلگر حضور بانوان در ورزشگاه‌ها، به دست آمد. در خصوص نتایج به دست آمده می‌توان گفت برای رسیدن به توسعه پایدار و متعادل باید مسئولان و برنامه‌ریزان توجه ویژه‌ای به مشارکت بانوان در فعالیت‌ها داشته باشند و نقش سازنده آن‌ها را نادیده نگیرند در نتیجه کارکردهای حضور زنان با حفظ شئون شرعی در میدان‌ها متعدد از جمله ورزشی و تفریحی بیش از پیش تبیین شود، بسترهای فرهنگی و عقیدتی فراهم می‌شود تا دریافت متناسب و به‌روزتری از حضور مطلوب بانوان در اجتماع درک شود.

واژه‌های کلیدی

بانوان، حق بانوان، چالش‌ها، راهکارها، عوامل تسهیلگر، ورزشگاه‌های ایران.

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران.
۲. استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
۳. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران.
۴. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران.

نویسنده مسئول: ابوالفضل فراهانی

رایانامه: afarahani@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۰۲

استناد به این مقاله:

پوردهنده، زهره؛ فراهانی، ابوالفضل؛ درودیان، علی‌اصغر و آزادفدا، شیوا (۱۴۰۳). راهکارهای کاهنده چالش حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران. فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱۳(۳)، ۹۹-۱۱۰.

حق انتشار این مستند، متعلق به نویسندگان آن است. ۱۴۰۳ ©. ناشر این مقاله، دانشگاه پیام نور است.

این مقاله تحت گواهی زیر منتشر شده و هر نوع استفاده غیرتجاری از آن مشروط بر استناد صحیح به مقاله و با رعایت شرایط مندرج در آدرس زیر مجاز است.

This is an open access article under the CC BY (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)<https://arismb.journals.pnu.ac.ir>

مقدمه

در بیشتر جوامع، زنان از فرصتهایی برابر برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی محروم بوده و با محدودیت‌هایی مواجه هستند محدودیت‌های ساختاری و مدیریتی، محدودیت‌های مالی و امکاناتی، محدودیت‌های انسانی و تخصصی و محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی از جمله آن محرومیت‌ها هستند، ولی این محرومیت‌ها در کشور جمهوری اسلامی ایران به دلایل مختلف، به‌ویژه شرایط فرهنگی و اجتماعی حاکم بر کشور، برجستگی بیشتری دارد (اتقیاء، ۱۳۸۷).

یکی از بخش‌های خیلی مهم مشارکت زنان، مشارکت در ورزش است؛ مشارکت زنان در ورزش به تدریج از قرن بیستم میلادی، به‌ویژه اواخر قرن افزایش چشم‌گیری یافت. این افزایش تحت تأثیر تغییرات فرهنگی جامعه بود که بر برابری جنسیتی تأکید داشت (دهستانی و همکاران، ۱۳۹۰). اما به‌رغم افزایش کمی مشارکت، در بعد کیفی چندان رشدی مشاهده نشده است. یکی از جنبه‌های کیفی مهم‌ترین حوزه‌هایی که زنان در آن با محدودیت‌ها و چالش‌های زیادی مواجه هستند حضور بانوان در ورزشگاه‌ها کشور است. بحث حضور زنان در ورزشگاه‌های ایران مدت‌هاست که به موضوع گفتگو و اختلاف‌نظر میان اهالی سیاست و فقه و جامعه‌شناسی بدل شده است (فخرطوسی، ۱۳۹۶). موضوع حضور زنان در ورزشگاه‌ها ابعاد مختلفی دارد. نتایج تحقیقات صورت گرفته نشان می‌دهد که در این میان، اصلی‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین عامل، دریافت‌های دینی مرتبط با احکام و مسائل زنان می‌باشد. شرایط سیاسی در کنار قوانین محدودکننده اجتماعی، دو عامل مهمی است که مانع از پذیرش حضور زنان در ورزشگاه‌ها می‌گردد (فارل^۱، ۲۰۰۶).

در سال‌های اخیر فعالان حقوق زنان خواستار آزاد شدن حضور زنان برای تماشای مسابقات ورزشی مردان شده‌اند. از آن جمله می‌توان به تلاش برای ورود به بازی فوتبال ایران و آلمان در سال ۱۳۸۳ و همچنین کمپین «دفاع از حق ورود زنان به ورزشگاه‌ها» با شعار «حق زن،

نیمی از آزادی» اشاره کرد. در بعضی از موارد همچون آخرین بازی تیم ملی فوتبال ایران در مرحله مقدماتی جام جهانی ۲۰۱۸ روسیه و ورود زنان سوری (گاهی بی‌حجاب) به استادیوم آزادی و پشت در ماندن زنان ایرانی (در مسابقه فوتبال بین ایران و لبنان در مقدماتی جام جهانی قطر)، می‌توان وجود تناقض در برخورد دوگانه مسئولان در مورد حضور زنان ایرانی در ورزشگاه‌ها را به‌طور عینی مشاهده کرد. در مسابقه فوتبال پرسپولیس-کاشیما نیز حضور زنان در ورزشگاه‌ها انجام شد، ولی ورود زنان به صورت گزینشی و محدود و با وجود فشار کنفدراسیون فوتبال آسیا (ای. اف. سی) صورت گرفت. در واقع، سال‌هاست که بحث ورود زنان ایرانی به‌عنوان تماشاگر مسابقات مردان مطرح است، ولی هنوز برای این مسئله تدبیر جامعی اندیشیده نشده است و به حضور زنان تماشاگر در استادیوم‌های ورزشی با نگاهی جدی نگریسته نشده است (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۸).

بی‌تردید توسعه کمی و کیفی جوامع، همگی مرهون تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها بر پایه تحقیقات علمی است. در کشور ایران تحقیقات کمی بر روی تماشاگران بخصوص بانوان انجام شده است به این خاطر برای حل مشکلاتی که در این بخش وجود دارد نیاز به انجام تحقیقات مرتبط است. از این‌رو پژوهش حاضر قصد دارد به تحلیل چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران و ارائه مدل تسهیلگر بپردازد. با توجه به اینکه زنان نیمی از جامعه جهان را تشکیل داده و از جهات مختلف دارای اهمیت بوده و در برنامه‌ریزی‌های گوناگون جامعه، باید در نظر گرفته شوند. یکی از اموری که برای زنان مطرح است، ورزش است. امروزه زنان زیادی در سطح جهان به ورزش‌های مختلف اشتغال دارند (شهلائی باقری و عالیزاده، ۱۴۰۱).

به نظر می‌رسد از لحاظ قانونی ممنوعیتی برای حضور زنان در ورزشگاه‌ها وجود ندارد و با فراهم کردن زیرساخت‌های مناسب شرایط ورود بانوان به ورزشگاه‌ها تسهیل‌تر خواهد شد بنابراین توجه به زیرساخت‌های ورزش زنان با رعایت مسائل فرهنگی و اجتماعی امری ضروری است. همچنین توجه به جایگاه تربیتی بانوان و نقش آنان در انتقال روحیه سرزندگی و نشاط به خانواده،

حضور زنان نیز عبارت بودند از: پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی و فرهنگی-اجتماعی.

احمدی و همکاران (۱۳۹۴)، مطالعه‌ای تحت عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر حضور تماشاگران زن در استادیوم‌های ورزشی ایران» به روش توصیفی - پیمایشی بر روی تعداد ۲۲۴ نفر از تماشاگران مرد و زنانی تشکیل می‌دهند که تجربه تماشای مسابقات مردان در ورزشگاه‌ها را نداشته‌اند، انجام دادند. عوامل مؤثر بر حضور تماشاگران در ۴ عامل مدیریتی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی قرار گرفتند. در کل نتایج تحقیق نشان داد هر ۴ عامل مذکور در توسعه حضور تماشاگران زن در استادیوم‌های ورزشی ایران به‌طور معنی‌داری مؤثر است.

سیلوریا و همکاران^۱ (۲۰۲۲)، مطالعه‌ای تحت عنوان «عوامل مؤثر بر حضور بانوان در ورزشگاه‌ها و میدان‌ها با رویکرد روش کمی مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از حداقل مربعات جزئی» انجام دادند. نتایج همچنین نشان داد که هرچه بانوان با تیم خود بیشتر شناسایی شود، تأثیر بیشتری بر رضایت وی، افزایش وفاداری وی به تیم و قصد وی برای خرید بلیط برای یک مسابقه فوتبال افزایش می‌یابد. همچنین مشخص شد که هرچه درک ریسک بالاتر باشد، قصد خرید بلیط کمتر است. علاوه بر این، این مطالعه نشان داد که هرچه مشارکت بانوان با فوتبال بیشتر باشد، تمایل آن‌ها برای خرید بلیط بیشتر می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش کیفی از نوع تحلیل محتوای کیفی بود. با عنایت به محدودیت‌های مرتبط با پژوهش‌های گذشته همچون تعداد و موضوع در این زمینه سعی شد یک قالب مشخص برای کدهای مستخرج از مصاحبه‌ها در نظر گرفته شود.

ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. مصاحبه با برخی سؤالات توصیفی همچون سن، سابقه فعالیت و همچنین شناخت دقیق از سمت یا جایگاه مصاحبه‌شوندگان آغاز و در ادامه سؤالات اصلی پژوهش

حضور زنان چه در میدان‌ها ورزشی و چه در مقام تماشاگر در مسابقات نه‌تنها با ارزش‌های اسلامی ناهمخوان نیست، بلکه بستر ساز حرکت کشور در مسیر پیشرفت است؛ همچنین اگر کارکردهای حضور زنان با حفظ شئون شرعی در میدان‌ها متعدد از جمله ورزشی و تفریحی بیش از پیش تبیین شود، بسترهای فرهنگی و عقیدتی فراهم می‌شود تا دریافت متناسب و به‌روزتری از حضور مطلوب بانوان در اجتماع درک شود. با در نظر گرفتن مطالعات و پژوهش‌های بسیار کمی که در خصوص ورزش زنان انجام گرفته است توجه ویژه به این امر مهم و مطالعه تحلیل چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران و ارائه مدل تسهیلگر در این خصوص امری اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

بررسی اقدامات، نتایج و دستاوردهای مختلف ورزش زنان در گذشته، به‌خوبی ضرورت این پژوهش را نمایان ساخته که بهره‌گیری از اطلاعات جمع‌آوری شده بر اساس سوابق و جمع‌بندی آن‌ها می‌تواند علاوه بر همراه نمودن پژوهشگر در ارائه راهکارها و پیشنهادها، تجارب موجود را در اختیار مدیران ورزشی بخصوص مدیران فدراسیون فوتبال و وزارت ورزش و جوانان قرار دهد تا بتوانند براساس سوابق و تجارب گذشته و بهره‌گیری از پیشنهادها، برخاسته از پژوهش، در تحقق اهداف راهبردی ورزش زنان و همسو با تدوین برنامه ششم توسعه کشور مبادرت نمایند. امید است نتایج این پژوهش بتواند گامی مؤثر در این راستا بردارد با توجه به موارد اشاره شده پژوهش حاضر در صدد این است که به این سؤال پاسخ دهد که راهکارها و عوامل تسهیلگر چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران کدامند؟

فراهانی و همکاران (۱۴۰۰)، مطالعه‌ای تحت عنوان «شناسایی راهکارها و پیامدهای حضور زنان در استادیوم فوتبال» به‌عنوان تماشاگر به روش توصیفی - تحلیلی با رویکرد کیفی انجام دادند. مشارکت‌کنندگان در این رویکرد، صاحب‌نظران رشته مدیریت ورزشی سراسر کشور، روحانیان و پرسنل نیروی انتظامی بودند. نتایج نشان داد که رفع موانع سیاسی، امنیتی، فرهنگی-اجتماعی، اقتصادی، مدیریتی و زیرساختی از جمله راهکارهای مهم جهت حضور زنان بودند. پیامدهای

«توافق» و کدهای غیرمشابه به‌عنوان «عدم توافق» مشخص شدند و پایایی معادل ۸۲ درصد گزارش گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها و بلافاصله پس از هر مصاحبه و در قالب کدگذاری انجام شد. در این پژوهش پژوهشگر سعی نموده است بر اساس نظرات صاحب‌نظران از پدیده مورد مطالعه (شناسایی چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران): را استخراج کند و در بخش بحث و نتیجه‌گیری به بررسی گسترده‌تر هریک از مقوله‌ها بپردازد.

یافته‌های پژوهش

پس از تبدیل هر یک از مصاحبه‌های صوتی به شکل متنی جملاتی که قابلیت تبدیل به یک کد یا مفهوم را داشتند کدگذاری شدند. هر کد در مورد یک مفهوم مطلبی را بیان می‌کند که در جدول ۱ کدهای اولیه و زیرمقوله‌های راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران به نمایش درآمده است.

با استناد به نتایج کدبندی محوری و روابط بین کدهای اولیه شناسایی شده ۵ زیرمقوله با نام‌های (۱) راهبردهای حمایتی، (۲) تغییر نگاه مسئولان، (۳) تغییر نگرش جامعه، (۴) تأمین بودجه مناسب، (۵) استانداردسازی ورزشگاه‌ها استخراج شدند.

در جدول (۱) کدگذاری نظری (گزینشی) مورد بررسی قرار گرفت:

جدول ۱. کدگذاری نظری (گزینشی)

کد نظری	کد محوری	نشانه‌گر
راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران	راهبردهای حمایتی	P2, P3, P5, P7, P8, P10, P14, P16
	تغییر نگاه مسئولین	P3, P4, P8, P9, P11, P12, P15, P18, P20
	تغییر نگرش جامعه	P1, P3, P4, P5, P7, P10, P16, P17
	تأمین بودجه مناسب	P2, P4, P8, P10, P14, P15, P19
	استانداردسازی ورزشگاه‌ها	P1, P3, P4, P6, P9, P11, P13, P14, P16, P17

جدول (۲) راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران را نشان می‌دهد.

پرسیده شد و در پایان نیز با یک سؤال باز خاتمه می‌یافت. مدت‌زمان مصاحبه بین ۶۰ الی ۱۲۰ دقیقه بود. جهت ثبت اطلاعات، علاوه‌بر نکته‌برداری، از دستگاه ویژه ضبط صدا نیز استفاده گردید. تعداد ۷ نفر از مصاحبه‌شوندگان به شکل هدفمند و با توجه به شناخت تیم تحقیق و مطالعه و بررسی مقالات و پژوهش‌های علمی و تعداد ۱۳ نفر هم به شیوه گلوله برفی و با معرفی گروه اول انتخاب شدند. مصاحبه‌شوندگان شامل ۴ نفر عضو هیئت‌علمی دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی که دارای مقاله علمی چاپ شده یا کتاب تألیفی یا ترجمه‌ای بودند، ۴ نفر عضو هیئت‌علمی دانشگاه در رشته فقه و حقوق و حقوق عمومی که دارای مقاله علمی چاپ شده یا کتاب تألیفی یا ترجمه‌ای بودند، ۲ نفر حقوقدان، ۳ نفر نماینده فدراسیون‌ها، ۱ نفر مدیر عالی وزارت ورزش و جوانان، ۲ نفر مدیر عالی کمیته ملی المپیک، ۴ نفر از ورزشکاران بودند.

در جریان تحقیق سعی شده با ایجاد تنوع در نمونه‌ها و دقت در روند پژوهش و انتخاب مشارکت‌کنندگان روایی پژوهش از نظر «مقبولیت» «انتقال‌پذیری» و «تأییدپذیری» رعایت شود. همچنین از پایایی بازآزمون استفاده شد بدین شکل که ۳ مصاحبه به‌عنوان نمونه انتخاب و هر مصاحبه توسط یک نفر متخصص مدیریت ورزشی آشنا به حیطه مدیریت کدگذاری مجدد شدند. کدهایی که بین دو کدگذار با هم مشابه بودند به‌عنوان

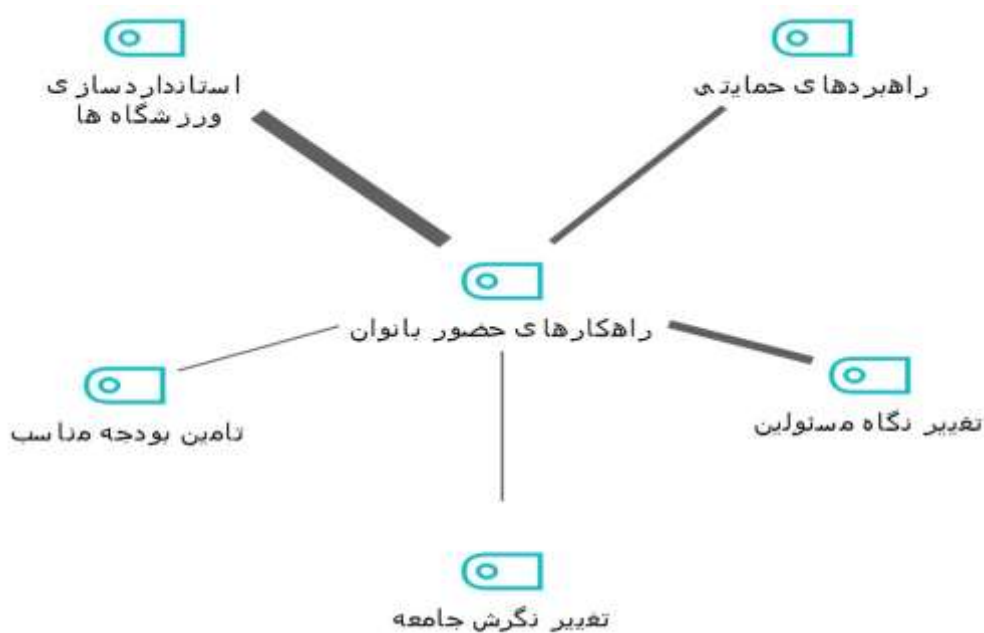
بعد از کدگذاری گزینشی ۲۱ کد شناسایی شده در ۵ زیر مقوله به‌عنوان راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران دسته‌بندی شدند که نتایج آن در جدول ذیل مشاهده می‌شود:

جدول ۲. راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران

زیرمقوله‌ها	کدهای اولیه
راهبردهای حمایتی	درک ضرورت حضور بانوان در ورزشگاه‌ها از سوی مسئولان
	وجود بخش خانواده‌ها در ورزشگاه‌ها
	انجام پژوهش‌های در این راستا
	اصلاح قوانین شرعی
تغییر نگاه مسئولین	بالا رفتن سلامت جامعه
	حمایت نیروی انتظامی از حضور بانوان در ورزشگاه‌ها
	حمایت علمای دینی از حضور بانوان در ورزشگاه‌ها
	حمایت دولتی از حضور بانوان در ورزشگاه‌ها
	حمایت مجلس شورای اسلامی از حضور بانوان در ورزشگاه‌ها
	حمایت وزارت ورزش و جوانان از حضور بانوان در ورزشگاه‌ها
تغییر نگرش جامعه	وجود عزم جدی در مسئولان برای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها
	فرهنگ‌سازی در فضای جامعه
تأمین بودجه مناسب	برگزاری همایش‌ها برای تغییر نگرش خانواده‌ها
	اختصاص بودجه کافی برای ساخت اماکن ورزشی
	متناسب برای حضور بانوان
استانداردسازی ورزشگاه‌ها	اختصاص بودجه جداگانه برای رویدادهای ورزشی بانوان
	استفاده از امکانات ایمنی به‌روز
	افزایش امکانات رفاهی
	استاندارد شدن سرویس‌های بهداشتی
	ساخت جایگاه مشخص در ورزشگاه‌ها
	افزایش گیت‌های مجزا برای ورود و خروج
	استفاده از فناوری‌های به‌روز برای تهیه بلیط

مؤلفه‌ها) خروجی نرم‌افزار مکس کیودا نشان داده شده است.

در شکل (۱) استخراج شده مؤلفه‌های براساس سطح ۱

شکل ۱. استخراج شده مؤلفه‌های براساس سطح ۱ (مؤلفه‌ها)

مصاحبه‌شوندگان مشخص شده است که در نمودار بالا معیار نبودن ورزشگاه‌ها از اصلی‌ترین موانع حضور بانوان با لحاظ شئون اسلامی و فرهنگی آنان است.

با اشاره به شکل ۱ و شکل ۲ که خروجی نهایی نرم‌افزار است، راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران نشان داده شده است که با توجه به ضخامت خط‌ها، اهمیت و میزان تکرار هر کدام از مؤلفه‌ها از دیدگاه

تغییر نگاه مسئولین راهبردهای حمایتی راهکارهای حضور بانوان استانداردسازی ورزشگاه‌ها

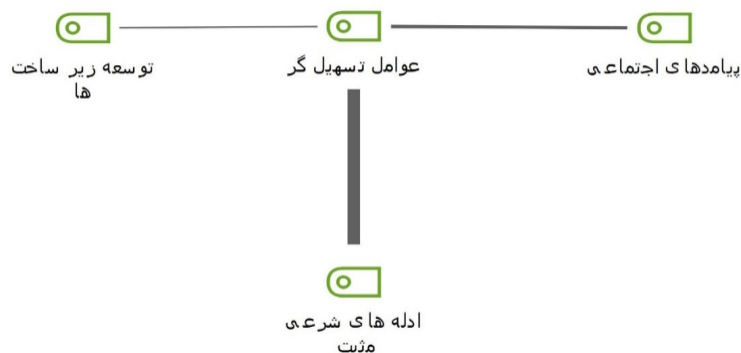
شکل ۲. نمای ابری مؤلفه‌ها، زیر مؤلفه‌ها راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها

بعد از کدگذاری گزینشی ۱۱ کد شناسایی شده در ۳ زیر مقوله به‌عنوان عوامل تسهیلگر چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران دسته‌بندی شدند که نتایج آن در جدول ذیل مشاهده می‌شود:

جدول ۳. عوامل تسهیلگر چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران	
زیرمقوله	کدهای اولیه
پیامدهای اجتماعی	ارتقای سلامت روانی بانوان
	کم شدن بزهکاری
	کاهش تبعیض جنسیتی
	افزایش نشاط اجتماعی
ادله‌های شرعی مثبت	اصل اباحه
	اصل عدالت
	حقوق طبیعی زنان
	حقوق عام قانون اساسی
توسعه زیرساخت‌ها	اصول حمایتی و حقوق خاص قانون اساسی
	بازنگری در زیرساخت‌های حمل‌ونقل افزایش زیرساخت‌ها ورزشگاه‌ها

(مؤلفه‌ها) خروجی نرم‌افزار مکس کیودا نشان داده شده است.

در شکل (۲) استخراج شده مؤلفه‌های براساس سطح ۱

شکل ۳. استخراج شده مؤلفه‌های براساس سطح ۱ (مؤلفه‌ها)

ضخامت خط‌ها، اهمیت و میزان تکرار هر کدام از مؤلفه‌ها از دیدگاه مصاحبه‌شوندگان مشخص شده است.

با اشاره به شکل ۳ و شکل ۴ که خروجی نهایی نرم‌افزار است، عوامل تسهیلگر چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران نشان داده شده است که با توجه به

شکل ۴. نمای ابری مؤلفه‌ها، زیر مؤلفه‌ها عوامل تسهیلگر چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران

برنامه‌ریزان توجه ویژه‌ای به مشارکت بانوان در فعالیت‌ها داشته باشند و نقش سازنده آن‌ها را نادیده نگیرند. به نظر می‌رسد راهبردهای حمایتی و تغییر نگاه مسئولان می‌تواند برای رفع موانع رشد اجتماعی زنان به منظور تقویت اعتماد به نفس و خودباوری کمک‌کننده باشد.

بنابراین راهکار برون‌رفت از این وضعیت نیازمند بررسی جامع راهبردهای حمایتی و تصویب قوانین و مقررات در حوزه ورزشی بانوان و اصلاح و بهبود آن است، به‌ویژه با توجه به الزامات جدید ملی و بین‌المللی در حوزه ورزش بانوان و به‌روزرسانی آن‌ها است. در ضمن بدیهی است که اصلاح و وضع قوانین جدید بدون وجود ضمانت اجرایی از کارآمدی لازم برخوردار نخواهد بود. وضع قوانینی که به‌صراحت در آن‌ها تفکیک جنسیتی به کار رفته نیز اگرچه در حمایت از فعالیت‌های ورزشی بانوان بوده، اما مشکل اصلی که همان نبود یا کمبود ضمانت اجرایی قوانین است هنوز پابرجا است و این امر نمی‌تواند بهبود جدی در وضعیت حضور بانوان در ورزشگاه‌ها به وجود آورد، به‌طوری که نبود ضمانت اجرایی کارایی قوانین جدید را نیز خنثی می‌سازد؛ لذا لازم است علمای دینی، دولتمردان و حاکمیت توجه ویژه‌ای به این امر داشته باشند و حمایت‌های همه‌جانبه خود را برای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها انجام دهند.

آخرین عامل شناسایی شده در این مطالعه عوامل تسهیلگر حضور بانوان در ورزشگاه‌ها بود که شامل: (۱) پیامدهای

بحث و نتیجه‌گیری

در جوامع مختلف، ایجاد زمینه‌های مناسب برای ورزش بانوان، موضوعی مهم و ملی تلقی می‌شود و میزان حضور یا عدم حضور زنان در فعالیت‌های ورزشی به‌عنوان شاخص جهانی از وضعیت اجتماعی زنان در جامعه به شمار می‌آید، این موضوع در ایران اهمیت بیشتری می‌یابد، زیرا زنان مسلمان ایرانی به خاطر اعتقادات دینی و مذهبی نیازمند محیط و امکاناتی مستقل و اختصاصی برای انجام فعالیت‌های ورزشی هستند. از این‌رو، لازم است زنان، علاوه بر حمایت‌های برابر با مردان، از حمایت‌های قانونی بیشتری برخوردار شوند. بنابراین این پژوهش با هدف شناسایی چالش‌های حضور بانوان در ورزشگاه‌های ایران انجام شد.

یکی از عوامل بسیار مهم در این پژوهش راهکارهای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها بود. و این راهکارها شامل: (۱) راهبردهای حمایتی، (۲) تغییر نگاه مسئولان مبتنی بر تأمین و مناسب‌سازی اختصاصی و رعایت شئونات اجتماعی بانوان، (۳) تغییر نگرش جامعه، (۴) تأمین بودجه مناسب و (۵) استانداردسازی ورزشگاه‌ها بود.

نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های سیلوریا و همکاران؛ کوستینیانو و همکاران؛ اوانز و پفیستر؛ استروناچ و همکاران؛ فراهانی و همکاران؛ مصطفایی و کلاته سیفری؛ نقوی و خادم همسو می‌باشد. برای رسیدن به توسعه پایدار و متعادل باید مسئولان و

با توجه به جایگاه تربیتی بانوان و نقش آنان در انتقال روحیه سرزندگی و نشاط به خانواده، حضور زنان چه در میدان‌ها ورزشی و چه در مقام تماشاگر در مسابقات نه تنها با ارزش‌های اسلامی ناهمخوان نیست، بلکه بسترساز حرکت کشور در مسیر پیشرفت است؛ برای مثال برخی از رفتارهای ناشایست همچون ناسزاگویی و پرخاشگری در ورزشگاه‌ها ناشی از آسیب‌های تک‌جنسیتی است و کنش‌های اجتماعی خشن در فضاهای فراجنسیتی کم می‌شود. به بیان دیگر حضور زنان موجب تلطیف زیست اجتماعی مردانه ورزشگاه‌ها می‌شود. اگر کارکردهای حضور زنان با حفظ شئون شرعی در میدان‌ها متعدد از جمله ورزشی و تفریحی بیش از پیش تبیین شود، بسترهای فرهنگی و عقیدتی فراهم می‌شود تا دریافت متناسب و به‌روزتری از حضور مطلوب بانوان در اجتماع درک شود از این‌رو باید از تمام فرصت‌ها در مسیر گفتگوهای مدنی، مباحثات علمی و مناظرات نرم سیاسی بهره برد.

پیشنهادها

به مدیران وزارت ورزش و جوانان پیشنهاد می‌شود ساختار و مأموریت‌های سازمانی امور زنان و خانواده دستگاه‌ها با ثبات باشد. ضرورت حضور بانوان در ورزشگاه‌ها از سوی مسئولان درک شود. همچنین به مسئولان پیشنهاد می‌شود ضمن اصلاح قوانین شرعی، حمایت مجلس شورای اسلامی، دولت، وزارت ورزش و جوانان، نیروی انتظامی از حضور بانوان در ورزشگاه‌ها، نسبت به وجود بخش خانواده‌ها در ورزشگاه‌ها و اختصاص بودجه کافی برای ساخت اماکن ورزشی متناسب برای حضور بانوان اهتمام ورزند.

از فناوری‌های به‌روز برای تهیه بلیط و گیت‌های مجزا برای ورود و خروج استفاده شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی به طراحی مدل نهادینه‌سازی جهت حضور بانوان با رویکرد فرهنگ اسلامی و ایرانی و با حفظ ارزش‌های اسلامی پرداخته شود.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از کلیه افرادی که در انجام پژوهش، محققان را همراهی نموده‌اند، تشکر و قدردانی نمایند.

اجتماعی، ۲) ادله‌های شرعی مثبت و ۳) توسعه زیرساخت‌ها بود. به نظر می‌رسد ادله شرعی مثبت یکی از عوامل مهم تسهیلگر حضور بانوان در ورزشگاه‌ها است.

نتایج این پژوهش با نتایج تحقیقات سیلوریا و همکاران (۲۰۲۲)؛ کوستینیانو و همکاران (۲۰۲۱)؛ اوانز و پیفستر (۲۰۲۰)؛ استروناچ و همکاران (۲۰۱۸)؛ فراهانی و همکاران (۱۴۰۰)؛ مصطفایی و کلاته سیفری (۱۳۹۸)؛ نقوی و خادم (۱۳۹۸)؛ محمدزاده و محمدزاده (۱۳۹۸)؛ گری و همکاران (۱۳۹۷)؛ فراهانی و همکاران (۱۳۹۹) و احمدی و همکاران (۱۳۹۶) همسو می‌باشد.

با توجه به آنکه حضور و رفت و آمد به مکان‌های مختلف از حقوق طبیعی بانوان است؛ همچنین بنابر قاعده اباحه، هنگامی که هیچ دلیل شرعی مبنی بر ممنوعیت کاری (ورود زنان در ورزشگاه) وجود ندارد، حکم اولیه شرع جواز است. سخت‌گیری در مناسبات آزادانه زن و مرد خلاف مستندات تاریخی در زمان پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع) است و رفتاری مرسوم در میان متدینان می‌بایست مستند و سازگار با سنت معصومان (ع) باشد. حتی سیره متشرعه نیز برخلاف نگاه ابتدایی، مبتنی بر محدودیت حضور زنان در اجتماعات نیست و شواهدی برخلاف این ادعا وجود دارد. بنابراین نیاز است که مسئولان و دست‌اندرکاران به این مواد توجه ویژه‌ای داشته باشند و علمای دینی با ادله‌های شرعی مثبت می‌توانند موجبات حضور بانوان در ورزشگاه‌ها را صادر کنند و دولت نیز موظف است تا مقدمات نرم‌افزاری (همچون تدوین آیین‌نامه و مقررات اجرایی) و سخت‌افزاری (همچون ایجاد زیرساخت حضور ایمن و شرعی بانوان در ورزشگاه در ورزشگاه‌های قدیمی و مدرن) را تأمین کند. البته دولت در این مسیر تنها نیست و نیازمند همگامی و همراهی تمام دستگاه‌های فکری، فرهنگی، امنیتی، انتظامی و قضایی است؛ البته علاوه بر نهادهای حاکمیتی، تعاملات مردمی چه از سطح خانواده‌های علاقه‌مند به فوتبال و چه در سطح سازمان‌های مردم‌نهاد، گروه‌های اجتماعی و طیف‌های فعالان مدنی باید صورت پذیرد تا هم‌سطح آگاهی عمومی ارتقا یابد و هم فضا برای توسعه حضور مطابق با شرع و اخلاق بانوان در جامعه فراهم شود. یکی دیگر از عوامل تسهیلگر پیامدهای اجتماعی است.

References

- Ahmadi, F., Boroumand, M.R., & Ramezanejad, R. (2019). An Investigation of Factors Influencing Women Spectators' Presence in Football Stadiums. *Sport Physiology & Management Investigations*, 12(1), 121-135.
- Atghia, N. (2008). Physical Activities Needs Assessment Among Female Employed at the Alzahra University and Presenting Practical Strategies. *Motion and Sports Sciences*, 6(11), 79-95.
- Cosentino, A., James Weese, W., Wells, J.E. (2021). Strategies to Advance Women: Career Insights from Senior Leadership Women in Professional Sport in Canada. *Sports Management. Marketing and Economics*, 2(3), 1-20. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.716505>.
- Dehestani, M., Shahbazi, M., Mahmoudi, A., & Khanzadeh, M. ((2011). Investigating and prioritizing the motivations for Tehran city participation in recreational and public sports. *Collection National Conference on Sports Recreation*, Tehran, Iran. (In Persian)
- Evans, A.B, Pfister, G. (2020). Women in sports leadership: A systematic narrative review. *International Review for the Sociology of Sport*, 56(3), 42-134. DOI:10.1177/1012690220911842
- Fakhtartousi, J. (2017). *The presence of women in the gymnasium - Jurisprudential Research*, Research Institute of Islamic Sciences and Culture, commissioned by the Center for Strategic Studies of the Presidency. (In Persian)
- Farahani, A., Mohammadi Raouf, M., Shajie, R., & Maleki, A. (2020). Comparative Study of Sport Governance status in Iran and Selected Countries. *Applied Researches in Sports Management*, 9(1), 75-96. (In Persian) Doi: 10.30473/ARSM.2020.7097
- Farahani, A., Shah Mansouri, E., & Mandalizadeh, Z (2021). Identifying the strategies and consequences of the presence of women in the football stadium as spectators. *Strategic studies of sport and youth*, 20(51), 169-184. (In Persian) https://fasname.msy.gov.ir/article_428.html
- Farrell, A. (2006). *Why women don't watch women's sport: A qualitative analysis*. (PhD). The Ohio State University, Columbus, OH. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=osu1147982213
- Grey, S., kalatehseifari, M., & Razavi, S. M. H. (2018). Presenting the development model of Iranian football with an emphasis on the preparations for the presence of spectators. *Journal of New Approaches In Sports Management*, 7(26), 128-139. (In Persian) <http://ntsmj.issma.ir/article-1-1167-fa.html>
- Mohammadzadeh, N., & Mohammadzadeh, N. (2018). Is the right of Iranian women to enter the stadiums yes or no? (Looking at the jurisprudential-legal obstacles and challenges of Iranian women's presence in sports stadiums). *Human rights research journal*, 18(2), 14-35. (In Persian) <http://noo.rs/IJvJP>
- Mostafaei, J., & Kalate Sifri, M. (2019). The paradigmatic pattern of the presence of female spectators in football stadiums in Iran. *Women and family studies*, 8(1), 9-39. (In Persian) Doi: 10.22051/jwfs.2020.25216.2063
- Naqvi, M., & Khadim, A. (2019). Examining the role of social capital on the formation of desirable behaviors of football spectators with emphasis on the presence of women in sports stadiums. *Quarterly magazine of the Center for Strategic Studies of the Ministry of Sports and Youth*. 21(55), 211-236. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1288.1893>
- Shahlai-Bagheri, J., & Alizadeh, V. (2020). Developing a comprehensive program for enriching students' free time with an emphasis on organized sports activities based on the SWOT strategy (Study sample: professors, students and staff of the Faculty of Physical Education, Allameh University of Physical Education). *Welfare and Social Development Planning*, 13(53), 193-241. (In Persian) Doi: 10.22054/QJSD.2022.61575.2197
- Silveira, M. P., Cardoso, M. V., & Quevedo-Silva, F. (2019). Factors influencing attendance at stadiums and arenas. *Marketing Intelligence &*

Planning, 37(1), 50-65. DOI:10.1108/MIP-02-2018-0048
Stronach, M., Maxwell, H., & Pearce, S. (2019). Indigenous Australian women

promoting health through sport. *Sport Management Review*, 22(1), 5-20. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2018.04.007>.